

Ringe Luft Gaskompagni

Jacob Bang Jensen

Dette første gasværk i Ringe blev oprettet og begyndte sin drift i 1902. Desværre er der intet bevaret fra dette gasværk, men ud fra andre lokale kilder er det muligt at fortælle lidt om det.

Ringe Haandværker- og Industriforening, byens meget aktive forening, drøftede i sommeren 1900 at opføre et gasværk. Bestyrelsen mente, at et sådant kunne etableres for 75 à 80.000 kroner. Bestyrelsen så på gasværker forskellige steder i Danmark og Tyskland. Et kulgasværk var den bedste, men alt for dyr en løsning. Man valgte i stedet den billigere løsning et »luftgasværk«.

På Ringe sogneråds møde den 27. juni 1902 forelå der så et andragende fra »Ringe Luft Gas Kompagni« om anlæg af et gasværk og mulig eneret i en årrække af 15 år. Sognerådet anbefalede ansøgningen.

Selskabet søgte samtidig Ringe Vandværk om køb eller leje af et stykke af vandværkets jord til opførelse af gasværket. En sådan ansøgning kunne bestyrelsen ikke egenhændigt tage stilling til, så der blev indkaldt til en ekstraordinær generalforsamling. Denne vedtog at sælge 1000 kvadratalen til en pris af 50 øre pr. kvadratalen.

Af Ringe Haandværker- og Industriforenings protokol fremgår det, at »gasværket ventes at træde i virk-

somhed i oktober måned 1902«, samt at H&I beslutter at udskifte de gamle petroleums gadelygter med nye gaslygter. Af samme forenings regnskab ses, at der har været en udgift til et års gasforbrug på 198 kroner og 46 øre.

Gasværket blev ved en brandforsikringsvurdering samme år beskrevet således: 13 fag maskinhus med paptag vurderet til 2.400, heri motor m.m. til 14.600. Et tårn på 7 fag til 2.700 kroner, og heri en gasklokke til 4.000 kroner. Sluttelig er der vurderet en 2 fags bygning med bliktag til opbevaring af benzin, vurderingssum 175 kroner.

Gasværket var ikke som tidligere antaget et acetylgasværk som f.eks. dem i Sæby og Skælskør, men derimod et »benoidværk«. I dette ret simple gasværk fremstillede man en såkaldt »luftgas« ved at mætte atmosfærisk luft med benzindampe.

Denne type gasværk var meget let at passe og egnede sig godt for små forhold. Gassen var kun beregnet til lamper.

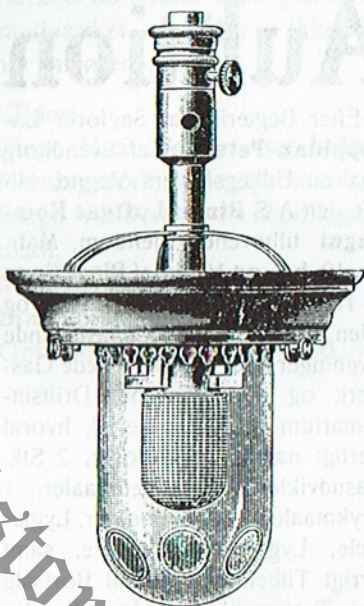
Denne konklusion er jeg kommet til, fordi der i følge brandforsikringen var oplagret benzin, desuden fremgår det af generalforsamlingsreferatet fra 1909, at der havde været en ret stor udgift til benzin på kr. 6.179 af de samlede udgifter på kr. 8.035.

I de følgende år finder vi ikke meget om gasværket og dets drift i de historiske kilder, vi har til rådighed.

Først i 1909 får vi en lokal avis i Ringe, og den refererer den årlige generalforsamling den 30. december i Luftgas Kompagniet. Det fremgår heraf, at gassalget er faldet drastisk i konkurrencen med det nystartede elektricitetsværk. Dét, sammen med stigende reparationsudgifter, gav et driftsunderskud. Gassalget beløb sig til 7.720 kroner. I august måned det følgende år begæres gasværket på tvangsauktion. Af annoncen fremgik det, at gasværket lå på de selvstændige matrikler 10 bu og 10 bt, som er en del af den nuværende parkeringsplads bag Jernbanegade og Tværgade.

Ringe Vandværk indkalder i den anledning til en ekstraordinær generalforsamling, hvor 18 af de 27 fremmødte interessenter gav bestyrelsen bemyndigelse til at købe gasværket på auktionen. Vandværkets bestyrelse, der bestod af formanden købmand Chr. Jensen, bagermester P. Nielsen, urmager Rasmus Frandsen, fabrikant M. Hansen (Pilen) og tømrer H.P. Rasmussen, fik på auktionen i Svendborg hammerslag ved 1.200 kroner plus omkostninger på 500 kroner, hvilket de betegnede som »mere end billigt«. Gasværket var forsikret for 24.000 kroner på overtagelsestidspunktet. Vandværkets bestyrelse modtog et andragende fra nogle gasforbrugere om at få gas leveret indtil videre. Samme interes-

senter bad også vandværket om at dække gasværkets restgæld på 2.000 kroner i Vends Herredes Sparekasse, som de havde kautioneret for. Om de

Nedadbrændende gasglødelampe.

fik denne dækning står hen i det uvisse.

Til en sammenligning finder vi i vandværkets regnskab i 1910 balancer med 8.051 kroner, heraf var »vandskatten« på godt 2800 kroner.

Gasværket drives videre et kort stykke tid af hensyn til blandt andet Realskolen og Teknisk Skole. I slutningen af november 1911 vedtog vandværkets bestyrelse at avertere maskiner, målere og standere med

Tvangs- Auktion

Efter Begæring af Sagfører **Lacoppidan-Petersen** af Svendborg paa en Udlægshavers Vegne, bliver den **A/S Ringe Luftgas Kompagni** tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 10 b u og 10 b t af Ringe Sogn af Hartkorn henholdsvis 1 Alb. og uden Hartkorn, med paastaaende Bygninger, det derindrettede Gasværk og dertil hørende Driftsinventarium og Driftsmateriel, hvoraf særligt nævnes 2 Motoren, 2 Stk. Gasudviklere, 1 Hovedmaaler, 1 Trykmaaler, 1 Gasbeholder, Lygtepæle, Lygter og Maalere, samt øvrigt Tilbehør, stillet til Bortsalg ved Tvangsauktion, der afholdes her paa Kontoret

**Torsdagen den 18de
August d. A., Eftermd.**

Kl. 3.

Ejendommen med Tilbehør staar til Eftersyn ved Henvendelse paa Stedet.

Auktionsvilkaarene og øvrige Salget vedrørende Dokumenter henligge til Eftersyn her paa Kontoret.

Sands-Gudme Herreders Kontor,
Svendborg, den 28. Juli 1910.

Just Thiele.

gaslygter til salg, samt ændre gasværksbygningerne til beboelse og vandværk. Det blev kalkbrænder Emil Jensen, der købte maskinerne for 125 kroner. Gaslygterne ses stadig averteret til salg endnu et par år efter.

Da vandværket tog gas på forbrugerne.

Så kommer noget ret interessant, Ringe Vandværks bestyrelse havde problemer med røkapaciteten grundet stigende antal forbrugere. De vise mænd fik derfor den idé, at de ledige gasrør efter en gennemskylning kunne bruges som vandrør!

Det fremgår af bestyrelsesreferaterne i vandværkets protokol for 1912, at stikledningerne blev gravet op, og gasrørene på en strækning fra Knud Sørensens ejendom (Algade 45) til hjørnet af amtsrådsmedlem Lars Kristensens have (Overgade 1) blev fyldt med vand. Prøver blev sendt til undersøgelse ved V. Steins kemiske laboratorium.

Efter fjerde vandprøve var analyserne af det vand, der havde passeret gasrørene tilsyneladende tilfredsstillende. Gennemskylningen fortsatte dog endnu et stykke tid af vandværkets bestyrer fabrikant A. Bachmann og under behørigt tilsyn af formanden købmand Chr. Jensen. Man var nemlig ikke helt tilfreds med vandkvaliteten i yderkanterne ved frøhandler Eltzholtz og ved Realskolen.

I maj 1914 var Steins analyser helt tilfredsstillende, og resultatet blev

forelagt sognerådets sundhedskommission ved formanden Dr. Ørsted, som gav den endelige godkendelse. Bestyrelsen besluttede at tage de tidligere gasrør i brug.

Om de kom det fremgår ikke helt klart, men i Midtfyns Dagblad kunne man i tiden derefter finde klager over vandkvaliteten. Nogle af klagerne var i form af anonyme læserbreve.

På generalforsamlingen i 1915 var der en livlig debat om vandkvaliteten, hvor borgere som dr. Schultz, Rasmus Frandsen, H.P. Tange, E.B.

Steenstrup, Alf. Knudsen, dr. Ørsted, vejass. Andreassen m.fl. havde ordet, og der faldt udtalelser som »vandet er ofte pløret«.

Hele sagen endte med, at vandværkets bestyrelse vedtog at udvide vandværket, og vi hører ikke mere om gasrørene.

Kilder:

Ringes Haandværker- og Industriforenings forhandlingsprotokol.

Ringes Vandværks forhandlingsprotokol.

Midtfyns Dagblad/Ringe Avis.

Brandforsikring.

Opfindelsernes bog, 1914, bd. 4.

